

Desatero Božích přikázání – I. Přirozený a Zjevený Boží zákon, svědomí

Farní dopis č. 184 – leden 2019

Milí farníci a poutníci,

opět je tu mariánská 1. sobota, nový kalendářní měsíc a tentokrát i nový rok. I když takto vše nové začíná, můžeme se snad ještě maličko ohlédnout zpět a uvědomit si několik zajímavých skutečností. V uplynulém měsíci jsme prožívali dobu adventní – čas očekávání narození Ježíše Krista a zároveň jsme dokončili naše povídání o zjeveních Panny Marie ve Fatimě poslední společnou smírnou pobožností 1. soboty k uctění jejího Neposkvrněného Srdce. I v této „drobnosti“ a vzájemné souvislosti jednotlivých událostí můžeme „vidět“, jak nás Panna Maria přivádí a připravuje na setkání s jejím Synem Ježíšem Kristem. To nás může povzbudit i k dalšímu našemu počínání. Svěřme tedy s důvěrou Panně Marii sami sebe i všechny nám svěřené i celý nový rok 2019, který začíná. Také jí svěřme nové téma našeho povídání, kterým bude tentokrát Desatero Božích přikázání. Téma velké a obsáhlé, které nevím, nakolik se mi podaří ve svém obsahu vyčerpat. Ale snad s Boží pomocí se mi podaří něco důležitého tímto tématem připomenout, co nám přinese užitek.

Odkud se tedy Desatero Božích přikázání vzalo?

Bůh chce, aby každý člověk byl spasen a dostal se do nebe, proto vložil svědomím svůj zákon do duše každého člověka. Není tedy od něho ani prominutí ani odvolání. Písmo svaté o tom hovoří takto: „*Jádro zákona mají vepsané ve svém srdci. O tom u nich vydává svědectví také jejich svědomí: to jsou úsudky, které se mezi sebou obviňují a obhajují.*“ (Řím 2,15). To je přirozený zákon Boží. Ve svědomí tedy každý člověk poznává přirozený zákon Boží. Mnozí však nepoznávají tento zákon dosti jasně a zřetelně nebo o něj nedbali. Proto Bůh svůj zákon výslovně oznámil, neboli zjevil izraelskému národu na hoře Sinaj, když byl na cestě z Egypta – ze země otroctví do země zaslíbené – země svobody. Zde se pak měli podle Desatera Božích přikázání naučit žít.

Z tohoto vidíme, že Boží zákon lidé znali (i když třeba ne úplně jasně), protože, jak říká sv. Irenej z Lyonu: „*Bůh už od počátku vepsal do srdce lidí příkazy přirozeného zákona. Pak se jen omezil na to, aby jim je připomenul. Tím připomenutím je desatero.*“ Už tím, že se člověk narodí jako člověk, má svědomí, které mu říká, co je dobré a co ne. Pokud má zdravý rozum a dobře ho užívá, tak i kdyby neznal desatero z paměti, ví o něm. Desatero člověk nemůže zapřít a proto je zodpovědný za své skutky. Bůh tím, že tyto zákony slavnostně vyhlásil, nám chce pomoci, abychom v nich měli jasno, abychom se nemohli omlouvat pro svou nevědomost. Bylo zapotřebí Božího zjevení, protože náš rozum se prvotním hříchem zatemnil a vůle zeslábla. Světlo Božího zjevení naopak rozptyluje všechny nejasnosti a pochybnosti a ukazuje spolehlivou cestu života.

Někdo třeba namítne: „*Ale Boží přikázání mě svazují, berou mi „svobodu“.* Musím stále dávat pozor. Připadá mi to, jako stálé omezování.“ Všimněme si toho, v jaké souvislosti Bůh desatero vyhlásil. Izraelité byli v Egyptě už přes 400 let – ty poslední generace jako otroci. Bylo to neustálé ponižování, ba záměrná likvidace tohoto lidu. Nyní se jim dostává svobody, ale oni v ní neumějí žít. A právě na počátku této svobody jim Bůh dává desatero, aby podle něho žili. Ne tedy proto, aby je znovu jiným způsobem zotročoval, ale aby skutečně žili svobodně, protože nyní hrozilo nebezpečí, že propadnou jinému zlu, které by bylo horší než v Egyptě. Proto se první věta desatera, první slova Božích přikázání, týkají svobody: „*Já jsem Hospodin, tvůj Bůh, já jsem tě vyvedl z egyptské země, z domu otroctví!*“ (Dt 5,6) Bůh proto dává svá přikázání, aby člověku ukázal, jaká je správná cesta jeho života, která vede k pravé vnitřní i vnější svobodě. Proto mě Boží přikázání neomezují, ale naopak osvobozují od zla.

Proto nemusíme desatero, ve kterém nám první tři přikázání vysvětlují lásku k Bohu a další

nám vysvětlují lásku k sobě a k bližnímu chápat jako své omezování ale naopak jako deset dobrých rad, které nám dává Bůh jako dobrý Otec svým dětem k dosažení věčné spásy ale také ke šťastnému a spokojenému životu už zde na zemi. Desatero Božích přikázání je jako deset ukazatelů správné cesty, která vede k Bohu do nebe. Podobně nám správnou cestu ukazují dopravní značky na silnici nebo značky turistické v přírodě. Pokud se jimi řídíme, jdeme správně, pokud ne, pak bloudíme.

Ježíš říká v evangeliu mladíkovi: „*Chceš-li vejít do života věčného, zachovávej přikázání.*“ (Mt 19,17). Kéž tedy dokážeme s Ježíšovou pomocí podle Desatera Božích přikázání žít a směřovat tak k cíli naší pozemské pouti do života věčného.

S požehnáním pro všechny...

P. Stanislav Váša

Desatero Božích přikázání – II. **Svědomí předchozí a následné, svobodná vůle**

Farní dopis č. 185 – únor 2019

Milí farníci a poutníci.

Opět uplynul kalendářní měsíc a proto je zde příležitost k napsání tohoto „dopisu“. Jak jsem už minule zmínil, budeme se snažit věnovat Desateru božích přikázání. Tedy pokusit se připomenout něco ze základů nauky církve, co by nás všechny mohlo obohatit a napomoci k našemu duchovnímu růstu i k dobrému životu.

Minule jsme hovořili o přirozeném zákoně, který už od počátku Bůh vložil svědomím do srdce lidí. Proto každý člověk ve svém svědomí poznává přirozený zákon Boží. Když se však vlivem prvního hříchu lidský rozum zatemnil a lidská vůle zeslábla, poznání přirozeného Božího zákona se pro člověka stalo málo zřetelným a jasným. Proto Bůh svůj zákon člověku výslovně oznámil, neboli zjevil. A tímto Božím zjevením je Desatero Božích přikázání. Tak Bůh rozptyluje všechny nejasnosti a pochybnosti a ukazuje nám spolehlivou cestu života.

Člověk tak svým rozumem poznává přirozený i zjevený zákon Boží a potom i ví: To musím dělat a to dělat nesmím. Tento soud našeho rozumu, zdali smím nebo nesmím něco učinit, promluvit, pomyslet, je naše svědomí. Svědomí je totiž úsudek rozumu o mravní hodnotě našich myšlenek, žádostí, slov a skutků. Svědomí nám tak hlásá Boží zákon a Boží vůli. Svědomí před skutkem se jmenuje svědomí předchozí a svědomí po skutku se jmenuje svědomí následné. Před skutkem svědomí pobízí nebo varuje: k dobrému povzbuzuje a před zlým naopak varuje. My pak svým rozhodnutím buď svědomí poslechneme, nebo neposlechneme. Po dobrém skutku nás svědomí chválí – cítíme ve svém srdci spokojenost, pokoj a radost, nebo naopak po zlém nám svědomí vyčítá – máme vyčítky svědomí a prožíváme nespokojenost, neklid, zklamání apod.

Jen svědomí před skutkem (předchozí) rozhoduje o tom, zdali jsme jednali dobře anebo snad zhřešili. Naše svědomí však musí být pravdivé a jisté. Nikdy nesmíme jednat proti pravdivému svědomí, protože takové svědomí nám hlásá vůli neboli zákon Boží. V tomto smyslu nám praví Písmo svaté: „Všechno, co není z přesvědčení, (to je podle svědomí) je hřích“ (Řím. 14,23).

Bůh nám tak ve svědomí svými vnuknutími ukazuje: co je dobré a co ne, a co máme v daném okamžiku učinit. Proto je správné Božímu hlasu ve svědomí naslouchat a také jej poslouchat. Tato poslušnost nás postupně povede k růstu v Boží milosti. S její pomocí pak dokážeme snadněji a s větší jistotou Bohu odpovídat na jeho vnuknutí a „pokyny“, kterými nás opět vede dál ke konkrétnímu dobrému jednání a skutkům. Naopak neposlušnost vůči Božím vnuknutím ve svědomí nás brzdí a zastavuje na naší cestě či duchovnímu rozletu směrem k Bohu.

Bůh skrze hlas svědomí člověka povzbuzuje a vybízí k dobrému a před zlem varuje, ale za člověka nerozhoduje. Každý člověk se vždy rozhoduje sám. Vůle člověka je sice vlivem prvního hříchu oslabena, ale i přesto zůstává svobodná. Člověk tak není ve svém rozhodování veden slepým osudem ani není předurčen k dobrému ani zlému jednání. Rozhodnout se můžeš, jak sám chceš. Ke zlému jsi sice nakloněn, ne však nucen. Jednáš podle vlastní vůle a jsi tedy za své činy zodpovědný. Proto je třeba být svědomitý při výchově svého svědomí. Jen tak budeš moci plnit vždy a správně zákon Boží ke svému věčnému i pozemskému blahu. S požehnáním pro všechny... P. Stanislav Váša

Desatero Božích přikázání – III. **Bůh vstupuje a zve člověka k osobnímu vztahu víry**

Farní dopis č. 186 – březen 2019

Milí farníci a poutníci.

Nedávno jsme začali nový cyklus o Desateru Božích přikázání. Už jsme měli možnost si připomenout něco málo o přirozeném a zjeveném Božím zákoně a o svědomí skrze které k nám Bůh promlouvá a ukazuje nám co je dobré a co je zlé. Co je správné a co správné není. Také bylo zmíněno, jak se svědomí projevuje před skutkem a po skutku, který chceme učinit, nebo který jsme už učinili. Zdá se mi, že dobrým biblickým příkladem, jak svědomí „funguje“, zde může být příběh o Kainovi a Abelovi (Gn 4,1-16). Příběh ukazuje, jak Bůh skrze hlas svědomí k člověku mluví a radí mu. Člověka povzbuzuje nebo varuje anebo také vybízí či vede k přiznání vlastní viny a k lítosti nad proviněním. Bůh nám tak „vychází“ vstříc a napomáhá nám obnovit osobní vztah, který je hříchem a proviněním narušen. Pak už je to jen a jen na nás, zda si vinu a hřích dokážeme přiznat, litovat a prosit o odpuštění. Pokud to dokážeme, pak nám Bůh hřích odpustí a náš vztah s Ním znovu obnovuje skrze darovanou milost – milost posvěcující.

Pokud si však hřích a vinu přiznat nedokážeme, pak se stáváme ve svém srdci zatvrzelými a Boží milosti uzavřenými. Tato uzavřenost a zatvrzelost se pak s dalšími hříchy prohlubuje a my postupně ztrácíme citlivost a vnímavost svého srdce pro Boží vnuknutí a vedení skrze hlas svědomí i hlas Ducha svatého. Tak se stáváme ve svém vztahu k Bohu stále více vlažnými a lhostejnými a náš vztah je velmi ohrožený.

Bůh, který nás však stále provází, nechce, abychom zůstali ve své zatvrzelosti a uzavřenosti kvůli hříchu. Proto k nám znova mluví a povzbuzuje k lítosti a prosbě za odpuštění, aby nám mohl odpustit a pomoci nám znova obnovit doposud hříchem narušený osobní vztah.

Bůh totiž člověka povolal a stále volá k osobnímu vztahu se sebou samým a poselství Bible nám to dosvědčuje. Hned její první stránky hovoří o stvoření prvních lidí Adama a Evy, které Bůh takto povolal k osobnímu vztahu lásky. Když však zhřešili, dává jim příslib Vykupitele a tak s nimi, můžeme snad říci, vstupuje do vztahu smlouvy, jejíž naplnění postupně připravuje. Protože ale člověk nedokázal kvůli svým hříchům Bohu zůstat věrný, Bůh vícekrát svoji smlouvu s lidmi obnovuje a potvrzuje. Je tomu tak po potopě s Noemem, později s Abrahamem a také s Mojžíšem, kterému Bůh na hoře Sinaj dává Desatero přikázání. Až se vše nakonec dovršuje příchodem slíbeného Vykupitele v Ježíši Kristu, který uzavírá trvalou a věčnou smlouvu mezi Bohem a člověkem skrze svoji oběť na kříži.

Skrze tuto trvalou a věčnou smlouvu – Ježíšovu smrt a smírnou oběť na kříži – nám Bůh nabízí odpuštění našich hříchů, kterými Ho urážíme a kterými se od Boha vzdalujeme. Skrze jejich odpuštění nám Bůh nabízí záchranu a otevírá nám cestu k trvalé radosti s Ním v nebi.

Je to Boží velkorysá nabídka a pozvání, které čeká na lidskou odpověď. Tak jsme skrze víru v Ježíše Krista povoláni k osobnímu a vědomému vztahu s Bohem.

Možná však někdo namítne, že v Ježíše Krista nevěří a proto se ho tato Boží nabídka a

pozvání netýká. Dovolím si proto říci, že k tomuto osobnímu vztahu jsme byli Bohem povoláni už tím, že nám dal život a že jsme se jako lidé mohli narodit. Bůh takto volá k osobnímu vztahu se sebou samým každého člověka osobně. Bůh nedělá žádné rozdíly. Je proto třeba Ježíše Krista hledat a tak opustit mylný postoj nezájmu o Něho a jeho osobu a tak učinit osobní rozhodnutí pro víru v Ježíše Krista a jeho přijetí.

Víra a postoj víry vůči Ježíši Kristu zde pak představuje vědomé rozhodnutí a aktivní kladnou odpověď člověka na Boží lásku a pozvání k osobnímu vztahu a zároveň i přijetím toho, jak Bůh jedná v mém osobním životě. Kdy Bůh vždy jedná ve prospěch člověka, člověka zachraňuje a jako první člověka oslovuje. Člověk, naopak, je zde jako ten, kdo Bohu naslouchá a jemu odpovídá.

Víra v Boha je tak pro člověka světlem a silou pro jeho každodenní život. Světlem, které člověku ukazuje správný směr v nejrůznějších situacích života, který žijeme. A silou, aby člověk v takových chvílích – mnohdy nečekaných – dokázal vždy jednat jako křesťan. Víra v Boha je pak tou silou, která utváří a proměňuje celý náš život – způsob našeho myšlení, způsob vyjadřování a mluvení, celé naše jednání i základní postoje, které jsme přijali za vlastní.

Mějme proto odvahu a nebojme se vstoupit s Bohem do osobního vztahu a tak přijmout jeho nabídku lásky. A o dar opravdové víry a vztahu, její zachování a růst jej stále prosme.

S požehnáním pro všechny...

P. Stanislav Váša